

อย่าสไลลีมถีม...มูลมังครึ่งแต่เกา..!

นำเสนอเมื่อ : 14 มี.ค. 2552

อย่าสไลลีมถีม มูลมังตั้งแต่เกา

อย่าสไลเฝามอดเมี้ยนเสียมถีมบมีเหลือ

บาดว่าเทือมือหน้า สิปาเฮาให้เอียงสูง

อีसानเอาสิฟุง เจริญขึ้นก็แต่หลัง เตอ...."

บทความข้างต้นเป็นบทกลอนที่เรียกว่า "ผญา" เป็นบทกลอนของคนอีสาน

สำหรับความหมายของคำผญาข้างต้นมีใจความประสงค์ให้คนไทยร่วมกันอนุรักษ์

สืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงอยู่ต่อไปเพื่อว่าวัฒนธรรมเหล่านี้จะสามารถนำ

ความเจริญมาสู่ประเทศของเราก็ได้

ฮีดที่ ๔ บุญเเวส หรือ บุญเดือนสี่ หรือ บุญมหาชาติ

บุญพระเวส หรือ บุญเเวส เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า บุญมหาชาติ
หนังสือมหาชาติหรือพระเวสสันดรชาดกแสดงถึงจริยวัตรขอ'

พระพุทธเจ้าคราวพระองค์เสวย พระชาติเป็นพระเวสสันดร เป็นหนังสือเรื่องยาว 13

ผู้กุกุทำกันเดือนใดเดือนหนึ่งในระหว่างออกพรรษา จะเป็นข้างขึ้นหรือข้างแรมก็ได้แล้วแต่สะดวก
แต่สวนมากนิยมทำกันในเดือนสี่ ดังคำพังเพยว่า

“ เดือนสามค้อยเจ้าหัวคอยบันข้าวจี เดือนสี่ค้อยจ้วนอยเทศน์มะที่ ”

คำว่า “เจ้าหัว” หมายถึง พระภิกษุ “จ้วน” หมายถึง สามเณร “มะที่” หมายถึง มัทรี บางแห่งทำในเดือนหก
หรือเดือนเจ็ดก็มี

และถ้าทำในเดือนหกหรือเจ็ด มักจะทำบุญบังไฟด้วยกัน

ก่อนการจัดงานทางบ้านและวัดจะมีการปรึกษาหารือตกลงกันให้เรียบร้อยเสียก่อน ทางชาวบ้านจะจัดอาหารการกิน
และจัดหาปัจจัยไทยทานสำหรับใส่กัณฑ์เทศน์ เพื่อถวายพระภิกษุ สามเณร

ส่วนทางวัดก็จะแบ่งหนังสือออกเป็นกัณฑ์ ๆ หนึ่งสัปดาห์หนึ่งอาจแบ่งเป็นหลายกัณฑ์ก็ได้
เพื่อให้ชาวบ้านได้รับกัณฑ์โดยทั่วถึงกัน แลวมอบหนังสือให้พระภิกษุ สามเณร ในวัดนั้นเพื่อเตรียมไว้เทศน์

นอกนั้นจะเป็นการนิมนต์พระภิกษุจากวัดอื่นมาเทศน์ โดยจะมีฎีกาไปนิมนต์พร้อมบอกชื่อกัณฑ์

และบอกเชิญชวนชาวบ้านที่วัดนั้นตั้งอยู่มารวมทำบุญด้วย ซึ่งตามปกติเมื่อพระภิกษุ

สามเณรรวมงานก็จะมีญาติโยมในหมู่บ้านนั้น ๆ ตามมาฟังเทศน์

และรวมงานด้วย หัวหนาหรือผู้จัดงานในหมู่บ้านที่เป็นเจ้าของงานจะบอกบุญชาวบ้านในหมู่บ้านของตน

ให้รับเป็นเจ้าของกัณฑ์เทศน์ กัณฑ์ใดกัณฑ์หนึ่งจนทั่วถึงกัน และบอกจำนวนคาถาของแต่ละกัณฑ์ให้ทราบด้วย
เพื่อเตรียมเทียบมาตามจำนวนคาถาของกัณฑ์ที่ตนรับ

"ฮีดหนึ่ง พอถึงเดือนสี่ได้ให้เก็บดอกบุปผามาลาดวงหอมสูคนเก็บไว้อย่าได้ไลหนีเว้นแวนคองตั้งแต่เก่าไฟทั้งหลายสิแล่นเข้าเฝ้าบ้านสิล้อมสุญ ให้ฝูงชาวเฮาเทออย่าไลคองตั้งแต่ก่อนมันสิหมองเศราเมืองบ้านสิทุกขจนแท้แหลว"

ในการทำบุญพระเวสพิงเทศน์มหาชาติ มูลเหตุเนื่องมาจากพระคัมภีร์มัลลยหมีนและมัลลย แสนว่า ถ้าผู้ใดปรารถนาที่จะพบพระศรีอริยมุตโดย หรือเขาถึงศาสนาของพระพุทธองค์แล้ว จง อยาฆาบิดามารดา สมณะ พราหมณาจารย์ อยายุงให้พระสงฆแตกสามัคคีกัน กับให้อุตสาหพิงเทศนาเรื่องพระมหาเวสสันดรชาดกให้จบสิ้นภายในวันเดีนว เป็นตนะ ในงานบุญนี้มักจะมีผู้นำ ของมาถวายพระ ซึ่งเรียกว่า "กัณฑ์หลอน" หรือถาจะถวายเจาะจงเฉพาะพระนั้กเทศน์ที่ตนนิมนต มา ก็เรียกว่า "กัณฑ์จบ" เพราะต้องแอบซุ่มดูให้แนเสียก่อนวไซพระรูปที่จะถวายเฉพาะเจาะจง หรือไม?

บุญเดือนสี่ บุญเวสหรือบุญมหาชาติ

"ฮีดหนึ่งนั้นพอถึงเดือนสี่ให้เก็บดอกบุปผา

หามาลาดวงหอมสูคนเก็บไว้

อย่าไลคองนี้เสียศรีสุญเปล่า

หาเอาตากแดดไว้ไทแท้สูคนแท้ตาย

อย่าไลหนีเว้นแวนคองตั้งแต่เก่า

ไฟทั้งหลายสิแล่นเข้าเฝ้าบ้านสิล้อมสุญ

ให้ฝูงชาวเฮาเทออย่าไลคองตั้งแต่ก่อน

มันสิหมองหม่นเศร้าเมืองบ้านสิทุกขจน แท้แหลว"

บุญเดือนสี่หรือบุญมหาชาติหรือบุญเวส

ก็คือบุญอันยิ่งใหญ่ที่เกี่ยวของกับพระมหาเวสสันดรชาดกนั่นเอง

กำหนดการทำบุญเวสจะเป็นในช่วงเดือนสี่ข้างแรมถึงเดือนห้า

จะถือเอาวันใดเป็นวันบุญก็ได้ตามแต่จะตกลงกันในหมู่บ้าน เมื่อตกลงวันกันได้แล้ว

ก่อนถึงวันงานก็จะมีการเตรียมงานบุญโดยมีการเตรียมดอกไม้ อาหารคาวหวาน ขนม ข้าวต้ม

ไว้สำหรับถวายพระและเลี้ยงแขกในงาน และเตรียมหมากพั้นคำ เมียงพั้นคำ เทียน รูป มีดดาบอย่างละพั้น และข้าวดอกดอกไม้ไว้สำหรับบูชาคาถาพั้น

ส่วนผู้ที่มีฝีมือในการวาดภาพก็จะช่วยกันวาดภาพบนผืนผ้าสีขาวยาวไว้สำหรับแห่ ส่วนทางวัดก็แบ่งหนังสือออกเป็นกัณฑ์ ๆ หนังสือผูกหนึ่งอาจแบ่งเป็นหลาย ๆ กัณฑ์ก็ได้ เพื่อให้ชาวบ้านได้รับกัณฑ์ทั่วถึงกัน มอูปหนังสือให้พระภิกษุสามเณรในวัดเพื่อเตรียมไว้เทศน์ หรืออาจนิมนตพระจากวัดอื่นมาเทศนด้วย

ว่ากันว่า สาเหตุที่มีการทำบุญเวสมาจากโบราณกาลแล้วไว้ในหนังสือมัลลยหมีนมัลลย แสนว่า เมื่อครั้งที่พระมัลลยเถรเจ้าได้เดินทางไปไหวสักการะพระธาตุงเขแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ได้พบกับพระศรีอริยมุตไตรยพระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระมัลลยว่า หากมนุษย์ผู้ใดต้องการพบกับพระองค์และเกิดในศาสนาของพระศรีอารยก็ขออย่าได้กระทำบาปหนัก คือ ไม่ฆาบิดามารดา ไม่ฆาครูบาอาจารย์ ไม่ฆาพระสงฆสามเณร จงเคารพพวกทานเหล่านั้น

และต้องฟังเทศน์มหาชาติคาถาพันให้จบภายในวันเดียว ด้วยหวังในอนิสงฆ์นั้น
พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวอีสานจึงมีความศรัทธาที่จะทำบุญมหาชาติหรือบุญเผือกกันในเดือนนี้

ในวันโฮมหรือวันรวมชาวบ้านจะออกมารวมตัวกันเพื่อทำพิธีนิมนต์พระอุปัชฌาย์ในตอนเช้ามีด
พอดอนประมาณบายสามหรือสี่โมงในวันโฮมหรือวันรวมชาวบ้านก็มารวมกันอีกครั้งที่วัดเตรียมตัวจัดขบวนแห่ไปอ
ัญเชิญพระมหาเวสสันดรและพระนางมัทรีเข้าเมือง โดยสมมุติป่าแห่งใดแห่งหนึ่งในหมู่บ้านเป็นที่ที่สองอยู่
ในพิธีอัญเชิญก็จะมีพระพุทธรูป 1 องค์ พระภิกษุ 4 รูป ขบวนประชาชนและทิวผ้าที่เขียนเรื่องราวของพระเวสสันดร
เวียนขวารอบวัดหรือศาลาโรงธรรม 3 รอบ ในตอนเย็นก็จะมีการเทศน์มหาชาติ
ในขณะที่พระกำลังเทศน์อยู่นั้นหากผู้ใดพอใจก็จะมีกรถวายเงินด้วยความเลื่อมใสศรัทธา
การบริจาคของชาวอีสานมีสองรูปแบบคือกัณฑ์หลอนและกัณฑ์จอบ **กัณฑ์หลอนคือ**
หากแห่ขบวนเครื่องไทยทานและเงินบริจาคที่รวบรวมไว้ไปถึงวัดขณะที่พระรูปใดกำลังเทศน์อยู่ก็จะมอบให้รูปนั้น
ส่วนกัณฑ์จอบก็คือ
หากชาวบ้านต้องการจะแจ้งว่าจะมอบให้พระรูปใดก็ส่งสายลับไปแอบไปดูก่อนว่าพระรูปนั้นเทศน์ตอนไหน
ก็จะกะระยะเวลาเคลื่อนขบวนให้พอดี

ขอขอบคุณที่มาข้อมูล www.school.net.th

